

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ –
СУМСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Інформаційно-методичного центру управління освіти і науки Сумської міської ради

_____ № _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління освіти і науки Сумської міської ради

_____ № _____

Навчальна програма з позашкільної освіти
еколого-натуралістичного напрямку
«Фітодизайн»

2 роки навчання

Автор:

Лаптева Лариса Вікторівна – керівник гуртка комунального закладу Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

Рецензенти:

Говорун О. В. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри зоології, анатомії та фізіології людини і тварин СДПУ ім. А. С. Макаренка.

Люльченко М. В. – методист відділу квітництва комунального закладу Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

З давніх часів люди прагнули прикрашати свій побут квітами, які несуть радість, пробуджують неймовірні почуття, піднімають настрій, покращують працездатність, супроводжують у важливі хвилини життя, пробуджують фантазію. Ця традиція актуальна і сьогодні, так як цікавість людини до оформлення приміщень рослинами, квітами та композиціями з них з кожним роком все більше зростає. Робота з рослинами позитивно впливає на фізичне здоров'я людини та основана на контакті людини з природою, що робить процес пізнання оточуючого світу творчим.

Дана програма реалізується у гуртку еколого-натуралістичного напрямку та розрахована на дітей віком від 8 до 13 років.

Метою навчальної програми є створення умов для творчої самореалізації та професійного самовизначення вихованців та формування ключових компетентностей засобами фітодизайну.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

пізнавальної – забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, що стосуються фітодизайну, як частини прикладного мистецтва прикрашання житлового або будь-якого іншого приміщення кімнатними рослинами, та ландшафтного дизайну;

практичної – сприяє оволодінню навичками збору та висушування квітів, методикою виконання композицій з природного матеріалу, виготовлення оберегів;

творчої – забезпечує виховання творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння мистецтвом фітодизайну, розвиток естетичних почуттів та смаків;

соціальної – сприяє вихованню бережливого ставлення до надбань світового і вітчизняного прикладного мистецтва, народних традицій українського народу; самореалізації особистості в соціумі; професійному самовизначенню.

Навчальна програма побудована на засадах особистісно орієнтованого підходу, що забезпечує виховання свідомої гармонійно розвиненої особистості в процесі пізнавально-творчої діяльності та формування її базових життєвих компетентностей.

Навчальна програма передбачає 2 роки навчання:

1-й рік — основний рівень — 144 год. на рік, 4 год. на тиждень;

2-й рік — основний рівень — 144 год. на рік, 4 год. на тиждень.

Під час реалізації завдань програми вихованці вивчають біологічні особливості рослин, агротехніку їх вирощування, знайомляться з правилами догляду за квітами, методами подовження життя зрізаних квітів у композиціях, а також набувають практичних навичок оформлення інтер'єрів, побудови ландшафтних композицій, виготовлення фітокомпозицій, вибору матеріалу;

вивчають правила техніки безпеки під час роботи з різними матеріалами та інструментами, правила поведінки в колективі. Засвоюється мистецтво складання композицій, букетів, оформлення подарункових кошиків. виховання бережливого ставлення до природи як невичерпного джерела краси і творчого натхнення, прагнення не лише зберегти, а й примножувати багатства рідної землі.

Програмою передбачаються теоретичні та практичні заняття, а також різноманітні форми їх проведення. Теоретична частина занять включає пояснення нового матеріалу, розповідь з демонстрацією; бесіда з переглядом зразків готових виробів. Особливість даної програми полягає в тому, що основу проведення занять складає практична робота, де значна увага приділяється опануванню різними техніками виготовлення виробів. Програма передбачає варіативність технологій, методів і форм навчання. Під час проведення занять використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності, а саме: словесні (пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда), наочні (ілюстрування, демонстрація), практичні (вправи, творчі роботи), інтерактивні. Важливе значення мають і методи стимулювання, а саме: створення ситуацій успіху, ситуацій новизни та інтересу до вивчення предмету.

Передбачається проведення екскурсій до провідних салонів-магазинів квітів, тепличних господарств міста, ботанічних садів, музеїв, виставок майстрів декоративно-ужиткового мистецтва. Учні знайомляться з сучасними школами аранжування, роботами провідних майстрів-флористів України.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, опитування, захист творчої роботи, освітнього проекту або портфоліо. Програма гуртка передбачає участь вихованців у конкурсах і виставках різних організаційних рівнів. Результати участі в конкурсах, змаганнях, виставках також є критерієм для оцінювання здобутих гуртківцями знань.

Програму побудовано за спіралью-концентричним способом, що передбачає неперервне розширення та поглиблення знань вихованців, повторення вивчених тем.

Робота планується з урахуванням місцевих умов. Навчання у гуртку не потребує спеціальної підготовки та знань. Навчальний матеріал програми адаптований до занять з вихованцями різного рівня підготовленості.

Основний рівень, перший рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Рослини рідного краю	4	6	10
1.1. Різноманіття рослинного світу	4	-	4

1.2. Знайомство з декоративними рослинами	-	6	6
Розділ 2. Мистецтво аранжування	14	12	26
2.1. Історія розвитку мистецтва аранжування	2	-	2
2.2. Знайомство з квітково-декоративними рослинами, що використовуються в аранжуванні	6	4	10
2.3. Закони та принципи мистецтва аранжування	6	8	14
Розділ 3. Види аранжування	16	68	84
3.1. Види аранжування із сухих квітів і природного матеріалу	4	20	24
3.2. Колаж	4	26	30
3.3. Тематичні композиції	8	22	30
Розділ 4. Кімнатні квіти в інтер'єрі	14	6	20
4.1. Квітково-декоративні рослини закритого ґрунту	6	4	10
4.2. Квіти в інтер'єрі	2	2	4
4.3. Оформлення інтер'єру	2	4	6
Підсумок	2	-	2
Разом	48	96	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Ознайомлення вихованців з планом роботи гуртка, з правилами техніки безпеки на заняттях.

Розділ 1. Рослини рідного краю (10 год.)

1.1. Різноманіття рослинного світу (4 год.)

Теоретична частина. Різноманіття рослинного світу рідного краю. Рослини-символи. Рідкісні та зникаючі рослини України та Сумщини. Охорона рослин.

1.2. Знайомство з декоративними рослинами (6 год.)

Практична частина. Експедиція в природу з метою ознайомлення з дикорослими рослинами. Збір природного матеріалу для виготовлення композицій. Перегляд, обговорення відеоматеріалів. Експедиція на навчально-дослідну земельну ділянку закладу з метою ознайомлення з культурно-декоративними рослинами.

Розділ 2. Мистецтво аранжування (26 год.)

2.1. Історія розвитку мистецтва аранжування (2 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку мистецтва аранжування. Поняття «аранжування квітів».

2.2. Знайомство з квітково-декоративними рослинами, що використовуються в аранжуванні (10 год.)

Теоретична частина. Квітково-декоративні рослини, їх використання в аранжуванні. Одно-, дво-, багаторічні квітково-декоративні рослини відкритого. Вигонка рослин. Асортимент рослин для сухих аранжировок. Використання окремих частин рослин в композиціях. Техніка висушування квітів і декоративних рослин в домашніх умовах.

Практична частина. Збір флористичного матеріалу. Виготовлення осінніх композицій.

2.3. Закони та принципи мистецтва аранжування (14 год.)

Теоретична частина. Поняття про композицію. Закони композиції. Декоративна композиція. Основи кольорознавства. Колір. Легкі та важкі кольори. Теплі та холодні кольори. Симетрія. Площина симетрії. Вісь симетрії. Поняття про рапорт, ритм, бордюр.

Практична частина. Підбір формату для композицій. Розробка ескізів для виготовлення аплікації з дотриманням законів композиції за власним задумом та за запропонованими темами керівника гуртка. Складання композицій з кольорового паперу в теплій та холодній кольорових гамах «Зима», «Весна», «Літо», «Осінь». Побудова бордюру. Побудова орнаменту із застосуванням понять одно-, двохосьової симетрії.

Розділ 3. Види аранжування (84 год.)

3.1. Види аранжування із сухих квітів і природного матеріалу (24 год.)

Теоретична частина. Види аранжування із сухих квітів і природного матеріалу.

Практична частина. Виготовлення букетів в стилі «бідермаєр». Створення підвісних букетів-куль. Настінні віночки. Виготовлення оберегів. Площинні флористичні композиції.

3.2. Колаж (30 год.)

Теоретична частина. Види колажу. Рослини для колажу. Техніка виконання колажу. Композиції з природного матеріалу в інтер'єрі дому, офісу, вітринах.

Практична частина. Виготовлення картин з насіння та плодів рослин; композицій на сухих гілках; настінних прикрас на корі; композицій на шишках, грибах-трутовиках; композицій з пір'я; фантастичних квітів, дерев з сухого природного матеріалу. Виставка творчих робіт.

3.3. Тематичні композиції (30 год.)

Теоретична частина. Святкові композиції, значення та особливості. Новорічне оформлення приміщення. З історії свята Пасхи. Пасхальна атрибутика.

Практична частина. Підготовка складових компонентів композицій. Виготовлення новорічних та різдвяних композицій, листівок. Виготовлення пасхальної композиції, крашанок, дряпанок, декоративних пасхальних яєць. Виставка творчих робіт.

Розділ 4. Кімнатні квіти в інтер'єрі (20 год.)

4.1. Квітково-декоративні рослини закритого ґрунту (10 год.)

Теоретична частина. Квітково-декоративні рослини закритого ґрунту. Кімнатні рослини і здоров'я.

Практична частина. Догляд за кімнатними рослинами. Екскурсія в теплицю з метою знайомства з кімнатними рослинами, які використовуються в оформленні інтер'єру.

4.2. Квіти в інтер'єрі (4 год.)

Теоретична частина. Особливості розміщення кімнатних рослин в приміщенні. Святкове оформлення приміщення квітами.

Практична частина. Створення фітокомпозицій.

4.3. Оформлення інтер'єру (6 год.)

Теоретична частина. Асортимент рослин для озеленення балконів, веранд, терас.

Практична частина. Оформлення балконів. Оформлення подвір'я. Святкове оформлення квітами приміщення.

Підсумок (2 год.)

Підбиття підсумків роботи гуртка.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- рідкісні та зникаючі рослини Сумщини;
- історію розвитку мистецтва флористики та фітодизайну;
- квітково-декоративні рослини, що використовуються в аранжуванні;
- закони та принципи мистецтва аранжування;
- види аранжування із сухих квітів і природного матеріалу;
- види колажу;
- традиційні українські свята, їх значення та особливості;
- рослини закритого ґрунту, правила догляду за ними.

Вихованці мають вміти:

- розпізнавати рослини рідного краю, рідкісні та зникаючі рослини Сумщини;
- збирати флористичний матеріал для виготовлення композицій;
- виготовляти осінні, зимові й пасхальні композиції, листівки;

- виготовляти аплікації, букети в стилі бідермаєр, підвісні букети-кулі, настінні віночки, обереги, композиції на площині;
- виготовляти картини з насіння та плодів рослин; композиції на сухих гілках; настінні прикраси на корі; композиції на шишках, грибах-трутовиках; композиції з пір'я;
- створювати фітокомпозиції;
- доглядати за кімнатними рослинами.

Вихованці мають набути досвід:

- застосування теоретичних знань на практиці;
- втілення творчого задуму в життя;
- участі у виставках та конкурсах різних рівнів.

Основний рівень, другий рік навчання

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Флористика. Матеріали та інструменти для аранжування	4	6	10
1.1. Матеріали та інструменти для роботи флориста	4	6	10
Розділ 2. Аплікація	8	30	38
2.1. Аплікація з природного матеріалу	4	10	14
2.2. Аплікація з соломи	4	20	24
Розділ 3. Мистецтво флористики та фітодизайну	16	30	46
3.1. Історія розвитку мистецтва флористики та фітодизайну	6	6	12
3.2. Сучасні стилі та напрями в мистецтві флористики	10	24	34
Розділ 4. Композиції до традиційних українських свят	8	16	24
4.1. Зимові святкові композиції	4	6	10
4.2. Весняні святкові композиції	4	10	14
Розділ 5. Основи ландшафтного дизайну	8	10	18
5.1. Сучасний ландшафтний дизайн	4	-	4
5.2. Рослина – основа дизайну	4	10	14
Розділ 6. Конкурсна та виставкова діяльність	-	4	4

Підсумок	2	-	2
Разом	48	96	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

План роботи на навчальний рік. Історія розвитку мистецтва флористики та фітодизайну.

Розділ 1. Флористика. Матеріали та інструменти (10 год.)

1.1. Матеріали та інструменти для роботи флориста (10 год.)

Теоретична частина. Допоміжні матеріали (кора, кроїння, гілки дерев і кущів, шишки, насіння, плоди). Правила зберігання природнього матеріалу. Інструменти для роботи флориста. Фурнітура і упаковка.

Практична частина. Практичне використання інструментів і матеріалів. Екскурсії в природу з метою заготівлі допоміжного матеріалу.

Розділ 2. Аплікація (42 год.)

2.1. Аплікація з природного матеріалу (14 год.)

Теоретична частина. Поняття про аплікацію. Послідовність виконання аплікації. Складання ескізу для аплікації. Предметна аплікація. Правила збору та обробки природного матеріалу

Практична частина. Відпрацювання вмінь та навичок виготовлення аплікації. Виготовлення аплікації з паперу за темами: «Акваріум», «Квіти у вазі», «Орнамент», «У лісі», «Метелик».

2.2. Аплікація з соломи як вид декоративно-ужиткового мистецтва (24 год.)

Теоретична частина. Солома як вид природного матеріалу, який використовують для аплікації. Правила заготівлі соломи. Інструменти та пристосування для роботи з соломою. Підготовка соломи до роботи.

Практична частина. Послідовність виконання аплікації: вибір сюжету, виконання ескізу аплікації, переведення ескізу на фон, наклеювання соломи, вирізування деталей, підготовка основи та фону для аплікації, наклеювання аплікації на фон, оформлення аплікації. Виготовлення тематичних аплікацій з соломи. Об'ємні аплікації з соломи. Декоративні фігури з соломи. Виготовлення індивідуальних та колективних творчих робіт за власним задумом. Конкурс кращих робіт.

Розділ 3. Мистецтво флористики та фітодизайну (46 год.)

3.1. Історія розвитку мистецтва флористики та фітодизайну (12 год.)

Теоретична частина. Історія розвитку мистецтва флористики та фітодизайну. Розвиток дитячої флористики. Відомі флористи – майстри аранжування. Вази та їх замітники. Саморобні вази.

Практична частина. Виготовлення ваз з підручних матеріалів. Екскурсія до салону-магазину квітів.

3.2. Сучасні стилі та напрями в мистецтві флористики (34 год.)

Теоретична частина. Японська школа аранжування квітів. Сучасні напрями та стилі. Відомі аранжувальники Японської школи аранжування квітів. Ікебана – один з напрямків японського мистецтва.

Європейська школа аранжування квітів. Сучасні напрями та стилі. Відомі флористи Європейської школи аранжування квітів.

Практична частина. Складання композицій в стилі ікебана. Композиції в стилі бонсай. Виготовлення композицій в масивному, лінійному, лінійно-масивному та змішаному стилях (Європейська школа аранжування квітів).

Розділ 4. Композиції до традиційних українських свят (24 год.)

4.1. Зимові святкові композиції (10 год.)

Теоретична частина. Святкові композиції. Мета, значення, історія та особливості святкових композицій. Традиції святкування Нового року та Різдва в Україні та в інших країнах світу.

Практична частина. Виготовлення новорічних ялинок у різних техніках. Виготовлення ялинкових та різдвяних прикрас.

4.2. Весняні святкові композиції (14 год.)

Теоретична частина. Весняні зміни в природі. Весняні свята.

Практична частина. Композиції до дня святого Валентина. Бутонарьки, листівки до 8 Березня. Великодні композиції. Виготовлення листівок в техніці аплікації та паперопластики за зразком або власним задумом.

Розділ 5. Основи ландшафтного дизайну (18 год.)

5.1. Сучасний ландшафтний дизайн (4 год.)

Теоретична частина. Сучасний ландшафтний дизайн. Закони дизайну. Силі дизайну.

5.2. Рослини – основа дизайну (14 год.)

Теоретична частина. Рослини – основа дизайну. Класифікація рослин. Вибір дерев та кущів. Вічнозелені рослини. Правила саджання. Види квітників. Популярні елементи дизайну. Альпійська гірка. Рокарій. Розарій.

Практична частина. Складання проекту озеленення клумб і квітників. Саджання та вирощування рослин. Догляд за рослинами. Підживлення та захист рослин від шкідників.

Розділ 6. Конкурсна та виставкова діяльність (4 год.)

Практична частина. Відвідування виставок квітів. Обмін враженнями від переглянутих робіт. Організація виставки робіт вихованців.

Підсумок (2 год.)

Підбиття підсумків роботи гуртка. Творчий звіт вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТ

Вихованці мають знати:

- допоміжні матеріали та інструменти для роботи флориста;
- правила збору та обробки природного матеріалу;
- послідовність виконання аплікації;
- правила виготовлення аплікації з соломи;
- історію розвитку мистецтва флористики та фітодизайну;
- сучасні стилі та напрями в мистецтві флористики;
- традиційні українські свята;
- закони та популярні елементи ландшафтного дизайну.

Вихованці мають вміти:

- збирати та зберігати природний матеріал;
- виготовляти плоскі та об'ємні аплікації з соломи;
- складати композиції в стилі ікебана, бонсай;
- виготовляти композиції до традиційних українських свят у різних техніках;
- виготовляти листівки в техніці аплікації та паперопластики;
- складати проекти озеленення клумб і квітників;
- саджати, вирощувати та доглядати за рослинами відкритого ґрунту.

Вихованці мають набути досвід:

- роботи з флористичними інструментами;
- методики створення композиції до традиційних українських свят;
- організації проекту озеленення клумб і квітників;
- застосування теоретичних знань на практиці;
- втілення творчого задуму в життя;
- участі у виставках та конкурсах різних рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранчикова Л. Подготовка к составлению зимних букетов / Л. Баранчикова // Начальная школа. – 2007. – № 10. – С. 54 – 57.
2. Єрофєєва Л. Флористика як засіб естетичного, екологічного та духовного виховання особистості / Л. Єрофєєва // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. – № 7 – 8. – С. 27 – 31.
3. Жадько Е. Г. Растения и оформление интерьера. Современный дизайн /

- Е. Г. Жадько. Изд. – 2-е. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2004. – 253 с.
4. Зеленкова И.В. Техника аранжировки новогоднего букета / И.В. Зеленкова // Начальная школа. – 1995. – № 11. – С. 17 – 18.
 5. Золотницький М. Квіти в легендах і переказах / М. Золотницький – К.: Довіра, 1992. – 207 с.
 6. Лешан Ю. Гармония в цветочных иероглифах / Ю. Лешан // Благоустройство территорий. – 2006. – № 6. – С. 56 – 62.
 7. Макаров О. А. Первый букет. Увлекательная энциклопедия о цветах. / Художник В.Х. Янаев. – Ярославль: «Академия развития», «Академия и Ко», 1999. – 224с., ил.
 8. Новикова Е. Ф. Вдохновение. Аранжировка цветов. Флористика / Е.Ф. Новикова. – Минск: ПП МЕТ, 1994. – 436 с.
 9. Розели Штробель-Шульце. Флористика. - Brussels: OFA, 1993. – 88 с.
 10. Рукавчук Л. Н. Волшебный мир цветов / Л. Н. Рукавчук – СПб.: МИМ – Экспресс, 2007. – 350 с.
 11. Симоненко-Дерев'янченко А.В. Правила складання квіткових композицій / А.В. Симоненко-Дерев'янченко // Хімія. Біологія. – 2002. – № 52. – С. 28 – 30.
 12. Табунщиков Н. Аранжировка цветов / Н. Табунщиков. – К.: Реклама, 1988. – 160 с.
 13. Чорна Г.А. Мистецтво квіткової композиції. Методичні рекомендації для студентів та вчителів / Г.А Чорна – Умань: УДПУ, 1993 – 104 с.
 14. Юрцев Б.А., Камелин Р.В. Основные понятия и термины флористики / Б.А. Юрцев, Р.В. Камелин – Пермь, 1991. – 81 с.
 15. Яремчук Т. Квіти в букетах / Т. Яремчук // Початкова школа. – 1998. – № 4. – С. 62 – 64.